

**ОНЦГОЙ АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН**

2021 он

ГАРЧИГ

УДИРТГАЛ

НЭГ. ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

ХОЁР. ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ НЬ ТООЦОХ ХЭСГЭЭ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

3.1.“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ сонгосон байдал

3.2.“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ сонгосон байдал

3.3.“Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ сонгосон байдал

3.4.“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ сонгосон байдал

ДӨРӨВ.ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

4.1.“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

4.2.“Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

4.3.“Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

4.4.“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

5.1.Үнэлэлт, дүгнэлт

5.2.Зөвлөмж

АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ

УДИРТГАЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх хэсэгт "... хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэр /цаашид "хууль тогтоомж" гэх/-ийг санаачлах, боловсруулах ажиллагааны үндэслэл, чанарыг сайжруулах, түүнд олон нийтийн оролцоог хангах, хууль тогтоомжийн төсөлд тавих шаардлагыг тодорхойлох, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр нөлөөг үнэлэх замаар хууль дээдлэх ёсыг бэхжүүлэх..." гэж заасан.

Хуулийн дээрх зорилтын хүрээнд 2017 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр мөрдөж эхэлсэн Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах үүднээс Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны "Аргачлал батлах тухай" 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан "Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлал"-ын дагуу Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуульд холбогдох судалгааг хийсэн болно.

Энэхүү судалгаагаар Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлж, уг төслийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах замаар утаат тамхины онцгой албан татварыг үе шаттай нэмэгдүүлэх, халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулахад чиглэсэн хуулийн төсөл боловсруулахад хууль санаачлагчид дэмжлэг үзүүлэх, улмаар хуулийн төслийн чанарыг сайжруулах талаар зөвлөмж өгөхийг зорьсон болно.

--- оОо ---

ОНЦГОЙ АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Энэхүү үнэлгээг Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн зүйл, заалтад Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлд заасны дагуу дүн шинжилгээ хийх, үр нөлөөг тооцож, давхардал, хийдэл, зөрчлийг илрүүлэн хуулийн зүйл, заалтыг ойлгомжтой, хэрэгжих боломжтой байдлаар боловсруулахад зөвлөмж өгөх, улмаар хуулийн төслийн чанарыг сайжруулах зорилгоор гүйцэтгэв.

Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн /цаашид “хуулийн төсөл” гэх/ үр нөлөөг үнэлэх ажиллагааг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал”-д /цаашид “Аргачлал” гэх/ заасны дагуу дараах үе шатаар хийлээ.

1. Хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
2. Хуулийн төслөөс үр нөлөө тооцох хэсгээ тогтоох;
3. Шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг үнэлэх;
4. Үр дүнг үнэлж, зөвлөмж өгөх.

ХОЁР.ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН ТАЛААР

Үнэлгээнд хуулийн төслийн зорилго, хамрах хүрээ, зохицуулах асуудалтай уялдуулан аргачлалын 2.9 дэх заалтад заасны дагуу 6 шалгуур үзүүлэлтээс дараах 4 шалгуур үзүүлэлтийг сонголоо. Үүнд:

1. Зорилгод хүрэх байдал;
2. Практикт хэрэгжих боломж;
3. Ойлгомжтой байдал;
4. Харилцан уялдаа зэрэг болно.

Шалгуур үзүүлэлтийг сонгосон байдал:

Зорилгод хүрэх байдал:

Шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зорилго нь үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төслийг боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцсэн эсэх /бүрэн илэрхийлж чадсан эсэх/, хуулийн төслийн зорилго нь утаат тамхины онцгой албан татварыг үе шаттай нэмэгдүүлэх, халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулахад чиглэгдэж байгааг анхаарч, хуулийн төслийн зохицуулалт

нь хуулийн төслөөр зохицуулахаар тавьсан зорилгод хүрч чадах эсэхийг үнэлэхээр энэ шалгуур үзүүлэлтийг сонгов.

Практикт хэрэгжих боломж:

Шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн зохицуулалтыг дагаж мөрдөх буюу хэрэгжүүлэх боломж байгаа эсэхийг, тухайлбал хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээд байгаа эсэх, тэдгээр этгээдэд тухайн хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломжтой эсэхийг шалгахар энэ шалгуурыг сонгов.

Ойлгомжтой байдал:

Хуулийн төсөл нь түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдийн хувьд ойлгомжтой, логик дэс дараалалтай томъёологдсон эсэхийг шалгахар энэ шалгуур үзүүлэлтийг сонгов.

Харилцан уялдаа:

Хуулийн төслийг бүхэлд нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа бусад хууль тогтоомжтой нийцэж байгаа эсэх, төрийн байгууллагын чиг үүрэгтэй давхардсан, зөрчилдсөн эсэхийг шалгахар энэ шалгуур үзүүлэлтийг сонгов.

Бусад шалгуур үзүүлэлтийн талаар:

Хуулийн төсөлд иргэдийн эрх чөлөөг хязгаарлах, аж ахуйн нэгжүүдэд шинээр үүрэг хүлээлгэсэн, эсхүл тухайн хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх байгууллагын үйл ажиллагаанд нийцэхгүй зохицуулалт агуулаагүй тул хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал шалгуур үзүүлэлтээр үнэлгээ хийх шаардлагагүй гэж үзсэн болно.

Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой гарах зардлын тооцоог тусгайлан хийгдэх тул зардал шалгуур үзүүлэлтийг сонгоогүй болно.

ГУРАВ. ХУУЛИЙН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

Энэ хэсэгт уг хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь үнэлэх хэсгээ тогтоож, сонгосон шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд холбогдох зүйл, заалтыг сонгон авав. Энэхүү зүйл, заалтыг сонгохдоо хууль зүйн хувьд шууд үр дагавар үүсгэж байгаа голлох ач холбогдол бүхий заалтуудыг сонгож авсан. Өөрөөр хэлбэл, тухайн төслийн үр нөлөөг үнэлэхдээ цаг хугацаа, зардал хэмнэх үүднээс хуулийн төсөлд шинээр нэмж орж буй, голлох ач холбогдол бүхий заалтыг сонгож, тухайн сонгож буй зүйл, заалтын үр нөлөөг судлах болно.

Сонгосон шалгуур үзүүлэлтийн дагуу хуулийн төслөөс үр нөлөөг нь тооцох хэсгээ тогтоосон шалгуур үзүүлэлт тус бүрээр авч үзвэл:

“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн үзэл баримтлалд тусгасан хуулийн төслийг боловсруулах үндэслэл, шаардлагад хуулийн төслийн зохицуулалт нь нийцэж байгаа эсэхэд дүн шинжилгээ хийх үүднээс хуулийн төслийн үзэл баримтлалтай танилцаж, хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага, хуулийн төслийн зорилго болон зорилгод хүрэхэд чиглэгдсэн, мөн түүнийг тодорхой илэрхийлж чадахуйц зохицуулалтыг сонгов.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд:

1.Монгол Улсын хувьд тамхины онцгой албан татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх бодлогыг авч хэрэгжүүлж ирсэн. Тухайлбал, Монгол Улсын Их Хурлаас 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиар 2018-аас 2020 он хүртэлх тамхины онцгой албан татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэхээр заасан. Харин 2021 оноос цаашид хэрхэн татварыг нэмэгдүүлэх талаарх бодлого одоогоор тодорхойгүй байна. Тийм учраас хуулийн хүрээнд тамхины онцгой албан татварыг ямар тодорхой түвшинд нэмэгдүүлэх талаар шийдвэр гаргах хэрэгцээ шаардлага тулгарсан;

2.Олон улсын тэргүүлэгч тамхи үйлдвэрлэгчээс бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтээ улам бүр нэмэгдүүлж халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхи үйлдвэрлэх болсон. Тухайн төрлийн бүтээгдэхүүний хэрэглээ Монгол Улсад нэгэнт бий болсон тул халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулах шаардлагатай гэсэн 2 практик шаардлагад үндэслэн “Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолоор баталсан Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэлд заасан Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах, Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 289 дүгээр тогтоолоор баталсан “Халдварт бус өвчинтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-т заасан “...тамхи ... зэрэг хүний эрүүл мэндэд эрсдэл учруулдаг хэрэглээг үнэ, татварын бодлогоор дамжуулан бууруулах, тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг жижиглэнгийн үнийн 50 хувьд хүргэх, усан болон электрон тамхины зохицуулалтыг утаат тамхины зохицуулалттай адилтгах асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжид тусгах замаар шийдвэрлэх”-ээр заасныг тус тус хууль зүйн үндэслэл болгон дурджээ.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан дээрх үндэслэл, шаардлагад дурдсанаар тамхины онцгой албан татварыг үе шаттай нэмэгдүүлэх, халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулахад хуулийн төслийн зорилго чиглэгдэж байна.

Аливаа хуулийн зохицуулалт нь хуулийн төсөл боловсруулах болсон хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн байх ёстой учраас нэн түрүүнд хуулийн төслийн зорилгыг хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан үндэслэл, шаардлага болон зорилготой харьцуулан дараах байдлаар үнэлэх хэсгээ тогтоолоо

Хуулийн төслийн хэрэгцээ, шаардлага /Хуулийн төслийн үзэл баримтлалаас/	Хуулийн төслийн зорилго
Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн 136-д зарим шинэ төрлийн тамхи, тамхин бүтээгдэхүүний хэрэглээг зохицуулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх чиглэлээр Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулахаар тусгагдсан. Мөн Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 289 дүгээр тогтоолоор баталсан “Халдварт бус өвчинтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-т заасан Хүн амын эрүүл аж төрөх мэдлэг, хандлагыг сайжруулах, байгууллага, аж ахуйн нэгжид эрүүл мэндийг дэмжих орчин бүрдүүлэх замаар халдварт бус өвчинд нөлөөлж байгаа анхдагч болон завсрын эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг бууруулах зорилт /Зорилт 1/-ын хүрээнд “...тамхи ... зэрэг хүний эрүүл мэндэд эрсдэл учруулдаг хэрэглээг үнэ, татварын бодлогоор дамжуулан бууруулах, архи, тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг жижиглэнгийн үнийн 50 хувьд хүргэх, усан болон электрон тамхины зохицуулалтыг утаат тамхины зохицуулалттай адилтгах асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжид тусгах замаар шийдвэрлэх”-ээр заасан байна. Иймд Монгол Улсын хувьд тамхины онцгой албан татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх бодлогыг авч хэрэгжүүлж ирсэн. Тухайлбал, Монгол Улсын Их Хурлаас 2017 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиар 2018-аас 2020 он хүртэлх тамхины онцгой албан татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэхээр заасан. Харин 2021 оноос цаашид хэрхэн татварыг	Хуулийн төслийн зорилго нь тамхины татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх замаар тамхины хэрэглээг бууруулах, түүнчлэн халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, худалдааг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, тэдгээрт онцгой албан татвар ногдуулах зэргээр татварын бааз суурийг өргөтгөхөд оршино.

нэмэгдүүлэх талаарх бодлого одоогоор тодорхойгүй байна. Тийм учраас хуулийн хүрээнд тамхины онцгой албан татварыг ямар тодорхой түвшинд нэмэгдүүлэх талаар шийдвэр гаргах хэрэгцээ шаардлага тулгарсан байна. Олон улсын тэргүүлэгч тамхи үйлдвэрлэгчээс бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтээ улам бүр нэмэгдүүлж халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхи үйлдвэрлэх болсон. Дээрх төрлийн бүтээгдэхүүний хэрэглээ нэгэнт бий болсон тул халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулах шаардлагатай байна.	
---	--

Түүнчлэн хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төслийн зорилгыг хангахад чиглэсэн эсэхийг үнэлэх үүднээс хуулийн төслийн зорилго, зорилтод хүрэхэд чиглэсэн дараах зохицуулалтын үр нөлөөнд үнэлгээ өгөхөөр сонголоо.

Хүснэгт 1.

№	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг
1	Зорилгод хүрэх байдал	Хуулийн төслийн 1, 2 дугаар зүйл.

“Практикт хэрэгжих боломж” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийн 1, 2, 5 дугаар зүйлийг сонгож авав.

“Ойлгомжтой байдал” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төсөл нь боловсруулалтын хувьд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн Дөрөвдүгээр бүлэг болон Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны “Аргачлал батлах тухай” 59 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэх, түүнчлэн хуулийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүд

хуулийг ойлгож хэрэглэх, хэрэгжүүлэх боломжтой байдлаар боловсруулагдсан эсэхийг шалгахын тулд хуулийн төслийг бүхэлд нь сонгож авлаа./Хуулийн төсөл нь 5 зүйлтэй./

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг аргачлалд тусгасан хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх стандарт асуултуудад хариулах замаар уялдаа холбоог шалгахын тулд хуулийн төслийг бүхэлд нь авч үзэхээр тооцлоо./Хуулийн төсөл нь 5 зүйлтэй./

ДӨРӨВ.ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Өмнөх үе шатанд хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгож, үр нөлөөг үнэлэх хэсгүүдийг тогтоосон. Энэ үе шатанд тэдгээр үзүүлэлтүүдэд тохирох дараах шалгах хэрэгслээр үр нөлөөг үнэлэв. Үүнд:

Хүснэгт 2.

№	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Шалгах хэрэгсэл
1	Зорилгод хүрэх байдал	Хуулийн төслийн 1, 2 дугаар зүйл	Зорилгод дүн шинжилгээ хийх
2	Практикт хэрэгжих боломж	Хуулийн төслийн 1, 2, 5 дугаар зүйл	Холбогдох зохицуулалтын практик нөхцөл байдалд шинжилгээ хийх
3	Ойлгомжтой байдал	Хуулийн төслийн зохицуулалтыг бүхэлд нь	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25, 28, 29, 30 дугаар зүйл болон Хууль тогтоогчийн төсөл боловсруулах аргачлал ¹ -д заасан шаардлагыг ханасан эсэхийг шалгах
4	Харилцан уялдаа	Хуулийн төслийн зохицуулалтыг бүхэлд нь	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1.1, 29.1.5, 29.1.7, 29.1.10-т болон Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг шалгах

4.1.“Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан хэрэгцээ, шаардлагыг хуулийн төсөлд томъёолсон зорилго, зорилт болон зохицуулалттай харьцуулан үзлээ.

Хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан хэрэгцээ, шаардлагыг хураангуйлан авч үзвэл Монгол Улсад тамхины онцгой албан татварыг ямар тодорхой түвшинд нэмэгдүүлэх талаар шийдвэр гаргах, халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн

¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралт.

тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулахад хуулийн төслийн зорилго оршиж байна.

Иймд хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төслийн зорилгыг хангахад чиглэсэн эсэх, тэдгээр нь зорилгыг хангах боломжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг үнэлэхээр хуулийн төслийн зорилгыг сонгож авсан дараах зохицуулалттай харьцуулан дүн шинжилгээ хийлээ.

Хуулийн төслийн 1, 2 дугаар зүйл

1 дүгээр зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт доор дурдсан агуулгатай 6, 7 дахь заалт нэмсүгэй:

6	Халаадаг тамхи	100 ширхэг
7	Электрон тамхи	10 миллиграмм

2 дугаар зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 6.2 дахь хэсэг нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсэг:

“6.2.Энэ хуулийн 4.1.2-т заасан барааны тогтоосон биет нэгжид дараах хэмжээгээр онцгой албан татвар ногдуулна:

Д/д	Онцгой албан татвар ногдуулах барааны нэр, төрөл	Биет нэгж	Ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээ /төгрөгөөр/			
			2021	2022	2023	2024
1	Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи	100 ширхэг	4600	5020	5440	5860
2	Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи	1 килограмм	3400	3670	3940	4210
3	Халаадаг тамхи	100 ширхэг	3180			
4	Электрон тамхи	10 миллиграмм	1000			

Одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Онцгой албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 2, 3 дахь заалтад янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи, дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхинд онцгой албан татвар ногдуулахдаа баримтлах биет нэгжийг заасан байх бөгөөд түүнд халаадаг тамхи, электрон тамхины талаарх зохицуулалт тусгагдаагүй байх тул хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлд тамхины эдгээр

төрөлд онцгой албан татвар ногдуулах биет нэгжийг тусгах нь зүйтэй байна. Харин одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Онцгой албан татварын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлээр онцгой албан татвар ногдох бараа, үйл ажиллагааг заасан байх бөгөөд түүнд “бүх төрлийн тамхи” гэж заасан. “Бүх төрлийн тамхи” гэдэгт халаадаг тамхи, электрон тамхи багтах эсэх асуудлыг Тамхины хяналтын тухай хуулиар нарийвчлан тодруулах шаардлагатай байна.

Одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсгийн 6, 7 дахь заалтад янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи, дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг 2018 оноос 2020 он хүртэл өсгөн нэмэгдүүлэхээр заасан байна. Үүнд 2021 оноос эхлэн эдгээр тамхинд ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээг 2020 оны байдлаар цаашид мөрдөх эсэх, эсхүл үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх асуудал тодорхойгүй байна. Түүнчлэн халаадаг тамхи, электрон тамхинд ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээг заагаагүй байна.

Иймд хуулийн төслийн 2 дугаар зүйлд Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд 6.2 дахь хэсэг нэмж, янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи, дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг 2021 оноос 2024 он хүртэл үе шаттайгаар өсгөн нэмэгдүүлэхээр тусгасан нь хуулийн төслийг зорилгыг хангаж байна гэж үзэх үндэслэлтэй байна.

Үнэлгээ: Энэ хэсэгт дурдсан хуулийн төслийн заалтууд нь хуулийн төслийн үзэл баримтлалд дурдсан шалтгаан, нөхцөлийг шийдвэрлэх боломжтой буюу тавигдсан зорилгод хүрэх боломжтой гэж үзэж байна. Хуулийн төслийн зорилгод бүрэн дүүрэн хүрэхэд Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж “бүх төрлийн тамхи” гэдэгт халаадаг тамхи, электрон тамхийг оруулах асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай.

4.2. “Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

Хуулийн төслийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлэх этгээд байгаа эсэх, төсөлд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх боломж байгаа эсэхийг хүснэгт-3-аас үзнэ үү.

Хүснэгт 3

Практикт хэрэгжих боломж	Хуулийн төслийн заалт
-----------------------------	-----------------------

1

Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээд байгаа эсэх, тэдгээр этгээдэд тухайн хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломжтой эсэх

Хуулийн төслийн 1, 2 дугаар зүйл:

“1 дүгээр зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт доор дурдсан агуулгатай 6, 7 дахь заалт нэмсүгэй:

6	Халаадаг тамхи	100 ширхэг
7	Электрон тамхи	10 миллиграмм

2 дугаар зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 6.2 дахь хэсэг нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсэг:

“6.2.Энэ хуулийн 4.1.2-т заасан барааны тогтоосон биет нэгжид дараах хэмжээгээр онцгой албан татвар ногдуулна:

Д/д	Онцгой албан татвар ногдуулах барааны нэр, төрөл	Биет нэгж	Ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээ /төгрөгөөр/			
			2021	2022	2023	2024
1	Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи	100 ширхэг	4600	5020	5440	5860
2	Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи	1 килограмм	3400	3670	3940	4210
3	Халаадаг тамхи	100 ширхэг	3180			
4	Электрон тамхи	10 миллиграмм	1000			

Үнэлгээ:

Онцгой албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсэгт “Энэ хуульд заасан импортын барааг Монгол Улсын хилээр оруулж ирсэн тухай бүрт гаалийн байгууллага

		онцгой албан татвар ногдуулж, татварын орлогыг төрийн сангийн дансанд шилжүүлнэ.”, мөн зүйлийн 8.2, 8.3 дахь хэсэгт “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэсэн спиртээс бусад бараанд ногдуулах онцгой албан татварыг татвар төлөгч сар бүрийн 25-ны өдрийн дотор урьдчилан улсын төсөвт төлнө.”, “Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэсэн бараанд ногдуулах онцгой албан татварын тухайн сарын тайланг татвар төлөгч дараа сарын 5-ны өдрийн дотор татварын албанд тушаана.” гэж тус тус заасан. Иймд Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсанаар түүнийг хэрэгжүүлэх байгууллага өөчлөгдөхгүй, онцгой албан татвар ногдуулах, тайлагнах харилцаа хэвээр үргэлжлэх тул хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтой байна.
2	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээд байгаа эсэх, тэдгээр этгээдэд тухайн хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломжтой эсэх	Хуулийн төслийн 5 дугаар зүйлд “Энэ хуулийг 2021 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.” гэж заасан. Үнэлгээ: Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи, дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг нэмэгдүүлэх, түүнчлэн халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхинд шинээр онцгой албан татвар ногдуулахад талаар эрх, ашиг сонирхол нь хөндөгдөж буй этгээдэд мэдэгдэх хангалттай хугацаа тогтоосон, хуулийг хэрэгжүүлэх этгээд тодорхой тул хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтой байна.

4.3.“Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавигдах нийтлэг шаардлагыг хүснэгт 4-өөс үзнэ үү.

Хүснэгт 4

№	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлд заасан хуулийн төслийн эх бичвэрийн агуулгад тавигдах нийтлэг шаардлага	Хариулт
1	29.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцсэн, бусад хууль, үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай уялдсан байх;	Хуулийн төсөл нь бүхэлдээ уг шаардлыг хангасан

2	29.1.2.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд хамаарах асуудлыг бүрэн тусгасан байх;	Хуулийн төсөл нь бүхэлдээ уг шаардлыг хангасан
3	29.1.3.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцааны хүрээнээс хальсан асуудлыг тусгахгүй байх;	Тийм асуудал тусгаагүй байна
4	29.1.4.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаанд үл хамаарах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах буюу хүчингүй болсонд тооцох тухай заалт тусгахгүй байх;	Хуулийн төсөл нь бүхэлдээ уг шаардлыг хангасан
5	29.1.5.зүйл, хэсэг, заалт нь хоорондоо зөрчилгүй байх;	Хуулийн уг шаардлыг хангасан
6	29.1.6.хэм хэмжээ тогтоогоогүй, тунхагласан шинжтэй буюу нэг удаа хэрэгжүүлэх заалт тусгахгүй байх;	Хуулийн төсөл нь бүхэлдээ уг шаардлыг хангасан
7	29.1.7.бусад хуулийн заалтыг давхардуулан заахгүйгээр шаардлагатай бол түүнийг эш татах, энэ тохиолдолд эшлэлийг тодорхой хийж, хуулийн нэр болон хэвлэн нийтэлсэн албан ёсны эх сурвалжийг бүрэн гүйцэд заасан байх;	Хуулийн төсөл нь бүхэлдээ уг шаардлыг хангасан
8	29.1.8.тухайн хуулиар зохицуулах нийгмийн харилцаа, хуулийн үйлчлэх хүрээ, эрх зүйн харилцаанд оролцогч хүн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, зохицуулалтад удирдлага болгох, харгалзан үзэх нөхцөл байдал, нийтийн эрх зүйн этгээдийн чиг үүрэг, эрх хэмжээ, тэдгээрийг биелүүлэх журам;	Хуулийн төсөлд ийм харилцааг тусгаагүй
9	29.1.9.шаардлагатай тохиолдолд эрх зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын төрөл, хэмжээ, хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацаа, хууль буцаан хэрэглэх тухай заалт, хуулийг дагаж мөрдөх журмын зохицуулалт, бусад хуулийн зүйл, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох, хасах заалт;	Хариуцлагын арга хэмжээг энэ хуулиар зохицуулахгүй
10	29.1.10.шаардлагатай тохиолдолд бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах болон хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан байх;	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль болон Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг төслийг боловсруулсан
11	29.1.11.хуулийн төсөл нь хуулийн зорилго гэсэн зүйлтэй байж болох бөгөөд зорилгод тус хуулиар хангахаар зорьж байгаа иргэний үндсэн эрх, бэхжүүлэх үндсэн зарчим, хүрэх үр дүнг тусгана.	Уг төсөлд тусгах шаардлагагүй бөгөөд энэ заалт байхгүй

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйлд заасан хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавигдах нийтлэг шаардлагыг хүснэгт 5-аас үзнэ үү

Хүснэгт 5

№	Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 30 дугаар зүйл.Хуулийн төслийн хэл зүй, найруулгад тавих нийтлэг шаардлага	Хариулт
1	30.1.1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд хэрэглэсэн нэр томъёог хэрэглэх;	Уг шаардлыг хангасан
2	30.1.2.нэг нэр томъёогоор өөр өөр ойлголтыг илэрхийлэхгүй байх;	Уг шаардлыг хангасан
3	30.1.3.үг хэллэгийг монгол хэл бичгийн дүрэмд нийцүүлэн хоёрдмол утгагүй товч, тодорхой, ойлгоход хялбараар бичих;	Уг шаардлыг хангасан
4	30.1.4.хүч оруулсан нэр томъёо хэрэглэхгүй байх;	Уг шаардлыг хангасан
5	30.1.5.жинхэнэ нэрийг ганц тоон дээр хэрэглэх.	Уг шаардлыг хангасан

Хуулийн төслийн зүйл, заалт нь хэрэгжүүлэх, хэрэглэх этгээдүүдэд ойлгомжтой байдлаар томъёологдсон эсэхийг хүснэгт 6-аас үзнэ үү.

Хүснэгт 6

Ойлгомжтой байдал		Хуулийн төслийн заалт															
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан эсэх	“1 дүгээр зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэгт дор дурдсан агуулгатай 6, 7 дахь заалт нэмсүгэй: <table><tr><td>6</td><td>Халаадаг тамхи</td><td colspan="3">100 ширхэг</td></tr><tr><td>7</td><td>Электрон тамхи</td><td colspan="3">10 миллиграмм</td></tr></table> Үнэлгээ: Дээрх зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан.					6	Халаадаг тамхи	100 ширхэг			7	Электрон тамхи	10 миллиграмм			
6	Халаадаг тамхи	100 ширхэг															
7	Электрон тамхи	10 миллиграмм															
2	Хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан эсэх	2 дугаар зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 6.2 дахь хэсэг нэмсүгэй: 1/6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсэг: “6.2.Энэ хуулийн 4.1.2-т заасан барааны тогтоосон биет нэгжид дараах хэмжээгээр онцгой албан татвар ногдуулна: <table><tr><th rowspan="2">Д/д</th><th rowspan="2">Онцгой албан татвар ногдуулах</th><th rowspan="2">Биет нэгж</th><th colspan="4">Ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээ /төгрөгөөр/</th></tr><tr><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th></tr></table>					Д/д	Онцгой албан татвар ногдуулах	Биет нэгж	Ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээ /төгрөгөөр/				2021	2022	2023	2024
Д/д	Онцгой албан татвар ногдуулах	Биет нэгж	Ногдуулах онцгой албан татварын хэмжээ /төгрөгөөр/														
			2021	2022	2023	2024											

		<table><tr><td></td><td>барааны нэр, төрөл</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1</td><td>Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи</td><td>100 ширхэг</td><td>4600</td><td>5020</td><td>5440</td><td>5860</td></tr><tr><td>2</td><td>Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи</td><td>1 килограмм</td><td>3400</td><td>3670</td><td>3940</td><td>4210</td></tr><tr><td>3</td><td>Халаадаг тамхи</td><td>100 ширхэг</td><td colspan="4">3180</td></tr><tr><td>4</td><td>Электрон тамхи</td><td>10 миллиграмм</td><td colspan="4">1000</td></tr></table>		барааны нэр, төрөл						1	Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи	100 ширхэг	4600	5020	5440	5860	2	Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи	1 килограмм	3400	3670	3940	4210	3	Халаадаг тамхи	100 ширхэг	3180				4	Электрон тамхи	10 миллиграмм	1000			
	барааны нэр, төрөл																																				
1	Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи	100 ширхэг	4600	5020	5440	5860																															
2	Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи	1 килограмм	3400	3670	3940	4210																															
3	Халаадаг тамхи	100 ширхэг	3180																																		
4	Электрон тамхи	10 миллиграмм	1000																																		
		Үнэлгээ: Дээрх зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан байна.																																			
3	Хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан эсэх	3 дугаар зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсгийн “4.1.1, 4.1.2-т” гэснийг “4.1.1-д” гэж, мөн зүйлийн 6.2, 6.3, 6.4, 6.5 дахь хэсгийн дугаарыг “6.3, 6.4, 6.5, 6.6” гэж, мөн зүйлийн 6.7 дахь хэсгийн “6.2-т” гэснийг “6.3-т” гэж, 8 дугаар зүйлийн 8.9 дэх хэсгийн “6.4, 6.5-д” гэснийг “6.5, 6.6-д” гэж, 9 дүгээр зүйлийн 9.2 дахь хэсгийн “6.4, 6.5,” гэснийг “6.5, 6.6,” гэж тус тус өөрчилсүгэй. Үнэлгээ: Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд шинээр хэсэг нэмж байгаатай холбогдуулан бусад хэсэг, заалтад өөрчлөлт оруулах тухай заасан нь Онцгой албан татварын тухай хуулийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан байна.																																			
4	Хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар	4 дүгээр зүйл. Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсгийн 6, 7 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай. Үнэлгээ: Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд шинээр хэсэг нэмж байгаатай холбогдуулан энэ хэсгийн холбогдох заалтыг хүчингүй болгохоор заасан нь Онцгой																																			

	боловсруулагдсан эсэх	албан татварын тухай хуулийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан байна.
5	Хуулийн төслийн зохицуулалт түүнийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан эсэх	5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2021 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө. Үнэлгээ: Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи, дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхинд ногдуулах албан татварын хэмжээг нэмэгдүүлэх, түүнчлэн халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхинд шинээр онцгой албан татвар ногдуулахад талаар эрх, ашиг сонирхол нь хөндөгдөж буй этгээдэд мэдэгдэх хангалттай хугацаа тогтоосон тул хуулийг хэрэглэх, хэрэгжүүлэх этгээдүүдийн хувьд ойлгомжтой, логик дараалалтайгаар боловсруулагдсан байна.

4.4.“Харилцан уялдаа” шалгуур үзүүлэлтээр үнэлсэн талаар

“Харилцан уялдаа” гэсэн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг аргачлалд тусгасан хуулийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх стандарт асуултуудад хариулах замаар уялдаа холбоог шалгахын тулд хуулийн төслийн бүх заалтын хүрээнд үзэхээр тооцлоо. Аргачлалын 4.10-т заасан шаардлага, шалгуурын дагуу үнэлсэнийг хүснэгт 7-оос үзнэ үү.

Хүснэгт 8

№	Асуулт	Хариулт	Дүн шинжилгээ
1	Хуулийн төслийн зохицуулалт тухайн хуулийн зорилттой нийцэж байгаа эсэх	Тийм	Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг зэрэгцүүлэн боловсруулсан тул хуулийн төсөл бүхэлдээ энэхүү шаардлагыг хангасан байна.
2	Хуулийн төслийн “Хууль тогтоомж” гэсэн хэсэгт заасан хуулиудын нэр тухайн харилцаанд хамаарах хууль мөн эсэх	Тийм	Ийм зохицуулалт тусгах шаардлагагүй.
3	Хуулийн төсөлд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой нийцэж байгаа эсэх	Тийм	Хуулийн төсөл бүхэлдээ энэхүү шаардлагыг хангасан байна.

4	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төсөл болон бусад хуулийн заалттай нийцэж байгаа эсэх	Тийм	Хуулийн төсөл бүхэлдээ энэхүү шаардлагыг хангасан байна.
5	Хуулийн төслийн зүйл, заалт тухайн хуулийн төслийн болон бусад хуулийн заалттай давхардсан эсэх	Үгүй	Хуулийн төслийн хүрээнд давхардал илрээгүй.
6	Хуулийн төслийг хэрэгжүүлэх этгээдийг тодорхой тусгасан эсэх	Тийм	Хуулийн төсөл бүхэлдээ энэхүү шаардлагыг хангасан байна.
7	Хуулийн төсөлд шаардлагатай зохицуулалтыг орхигдуулсан эсэх	Үгүй	Хуулийн төслийн хүрээнд орхигдуулсан зохицуулалт илрээгүй.
8	Хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын гүйцэтгэх чиг үүргийг давхардуулан тусгасан эсэх	Үгүй	Давхардал илрээгүй.
9	Төрийн байгууллагын чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор гүйцэтгүүлэх боломжтой эсэх	Үгүй	Татвар тогтоох, ногдуулах, тайлагнах харилцааг зөвхөн хуулиар зохицуулах тул төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодоор ямар нэгэн чиг үүрэг хэрэгжүүлэх боломжгүй байдаг.
10	Татварын хуулиас бусад хуулийн төсөлд албан татвар, төлбөр, хураамж тогтоосон эсэх	Тийм	Хууль нь өөрөө онцгой албан татварын хэмжээг тогтоох зорилготой.
12	Монгол Улсын Үндсэн хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт тусгасан эсэх	Үгүй	Хязгаарласан зохицуулалт илрээгүй.
13	Хуулийн төслийн зүйл, заалт жендерийн эрх тэгш байдлыг хангасан эсэх	-	Хуулийн төсөл жендерийн тэгш байдлыг хөндөөгүй байна.
14	Хуулийн төсөлд шударга бус өрсөлдөөнийг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх	Үгүй	Өрсөлдөөнийг хязгаарлахад чиглэсэн зохицуулалт илрээгүй.
15	Хуулийн төсөлд авлига, хүнд суртлыг бий болгоход чиглэсэн заалт тусгагдсан эсэх	Үгүй	Хуулийн төслөөс ийм төрлийн заалт илрээгүй болно.
16	Хуулийн төсөлд тусгасан хориглосон хэм хэмжээг зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын талаар тодорхой тусгасан эсэх.	Үгүй	Хуулийн төсөлд хариуцлагын талаар тусгах шаардлагагүй болно.

Дээрх үнэлгээнээс дүгнэж үзвэл хуулийн төслийн зүйл заалт өөр хоорондоо болон Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжтой давхардал үүсгээгүй байна гэж үзлээ.

ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

Хуулийн төсөл нь дэвшүүлсэн зорилгоо хангасан эсэх, практикт хэрэгжих боломжтой эсэх, бусад хуулиудтай хэрхэн уялдсан, хуулийн төслийн найруулга, хэл зүй ойлгомжтой эсэх гэсэн шалгуур үзүүлэлт тус бүрийн дагуу хийсэн үнэлэлтийг нэгтгэн дараах дүгнэлтийг хийж, зөвлөмж боловсрууллаа.

5.1.ҮНЭЛЭЛТ, ДҮГНЭЛТ

Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн үзэл баримтлал болон хуулийн төсөлтэй танилцаж, үр дагавар үүсгэж байгаа гол ач холбогдолтой гэсэн заалтуудыг сонгох болон бүхэлд нь авч үзэж, аргачлалд заасан үе шат бүрийн дагуу хийгдсэн ажиллагааны хүрээнд энэ дүгнэлтийг гаргаж байна:

1.Зорилгод хүрэх байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслийн зохицуулалт нь хуулийн төслийг боловсруулах болсон хэрэгцээ, шаардлага, үндэслэлүүдтэй нийцэж байгаа болон үзэл баримтлалаар тодорхойлсон зорилгыг бүрэн илэрхийлж чадсан эсэхэд, мөн хуулийн төслийн зорилгыг уг хуулийн бусад зохицуулалт хангаж, илэрхийлж чадахаар бүрэн, гүйцэд томъёологдсон эсэхэд үнэлгээ хийхэд зорилгодоо хүрэх шалгуур үзүүлэлтэд /Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хамт/ нийцсэн гэж дүгнэж байна.

2.Практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслөөс сонгож авсан зохицуулалтын хувьд түүнийг хэрэгжүүлэх этгээд тодорхой, тэдгээр этгээдэд тухайн хуулийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх боломж байгаа тул практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтэд нийцсэн гэж дүгнэж байна.

3.Ойлгомжтой байдал шалгуур үзүүлэлтээр:

Хуулийн төслийг бүхэлд нь авч үзэхэд Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 25, 28, 29, 30 дугаар зүйл, Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах аргачлалд заасан шаардлагыг хангасан гэж үзэж байна.

4.Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтээр:

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн төслийн үр нөлөөг үнэлэх аргачлалд заасан асуултад хариулах байдлаар шалгасан. Харилцан уялдаатай бадлыг хангасан байна.

5.2.ЗӨВЛӨМЖ

Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үр нөлөөг тооцох ажиллагааны үр дүнд гарсан дүгнэлтэд үндэслэн дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна:

1.Монгол Улсад тамхины онцгой албан татварыг тодорхой түвшинд нэмэгдүүлэх талаар шийдвэр гаргах, халаах болон ууршуулах технологи бүхий электрон төхөөрөмжийн тусламжтайгаар хэрэглэгддэг тамхи, никотин агуулсан шингэн тамхины импорт, үйлдвэрлэлийг хуулийн зохицуулалт, стандарттай болгож, онцгой албан татвар ногдуулах хуулийн төслийн зорилгыг бүрэн дүүрэн хангахын тулд Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хамтад нь боловсруулсан нь зүйтэй байна.

2.Энэхүү хуулийн төслийн хэрэгцээ шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан тайлан, хуулийн төслийн үзэл баримтлал, төсөл, танилцуулга, төслийн үр нөлөөг тооцсон үнэлгээний тайлан, зарлын тооцоо зэрэг холбогдох бүрдлийн хамт уг хуулийн төслөөр эрх, ашиг сонирхол нь хөндөгдөх этгээдээр хэлэлцүүлсний үндсэн дээр өргөн мэдүүлэх нь зүйтэй байна.

---oOo---

АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖИЙН ЖАГСААЛТ

- 1.Хууль тогтоомжийн тухай хууль;
- 2.Татварын ерөнхий хууль;
- 3.Тамхины хяналтын тухай хууль;
- 4.Онцгой албан татварын тухай хууль;
- 5.Засгийн газрын 2016 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн “Аргачлал батлах тухай” 59 дүгээр тогтоол;
- 6.Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судалсан үнэлгээний тайлан;
7. Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлал;
- 8.Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл.
- 9.Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;
- 10.Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл.

---oOo---